

Handläggare
Mattias Johansson**Till**
Trafiknämnden
2026-09-24

Upprustning Riksdalertorget, Hägerstensåsen. Slutredovisning

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att godkänna slutredovisning av projekt Upprustning Riksdalertorget, Hägerstensåsen

Gunilla Glantz
FörvaltningschefPeter Granström
AvdelningschefJohan Johansson Vanhatalo
Enhetschef

Sammanfattning

Riksdalertorget ligger centralt i Hägerstensåsen inom stadsdelen Hägersten-Älvsjö. Torget är en del av ett lokalt centrum och en viktig mötesplats för boende i området.

I enlighet med ett genomförandebeslut i trafiknämnden 15 februari 2024 har trafikkontoret utfört åtgärder i syfte att skapa ett attraktivt och användarvänligt torg som bättre uppfyller medborgarnas behov av en trygg samlingsplats som upplevs trivsamt och grönt. Upprustningen har lett till en bättre överblickbarhet och fina vistelsezoner, utrymmet för trafik och andelen hårdgjord yta har minskat.

Projektet beräknades ha utgifter om totalt 21,0 mkr i löpande priser vilket motsvarar 20,0 mkr i 2024 års prisnivå. Den totala investeringsutgiften för projektet blev 17,5 mkr i löpande priser vilket motsvarar 17,3 mkr i fasta priser i 2024 års prisnivå. Utöver detta har projektet erhållit statlig medfinansiering om 0,2 mkr.

Kontoret bedömer att ökningen av driftkostnaderna efter ombyggnationen av torget är marginell.

Introduktion till projektet

Bakgrund

Riksdalertorget ligger centralt i Hägerstensåsen inom stadsdelen Hägersten-Älvsjö. Torget är en del av ett lokalt centrum och en viktig mötesplats för boende i området. Projektet startade som ett mindre projekt men växte under planeringsfasen i omfattning. Eftersom projektets omfattning var avgränsat till omgestaltning av torgytan valde kontoret att gå direkt på ett genomförandebeslut. Detta fattades av trafiknämnden 15 februari 2024, Dnr T2023-00587.

Syftet med upprustningen har varit att skapa ett attraktivt och användarvänligt torg som bättre uppfyller medborgarnas behov av en trygg samlingsplats som upplevs trivsamt och grönt.

Bild 1. Karta över Hägerstensåsen, Riksdalertorget markerad med en röd ring. Avståndet från Riksdalertorget till Hägerstensåsens tunnelbanestation är 300 meter.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Mål och syfte

Målet med projektet har varit att skapa en bättre överblickbarhet och fina vistelsezoner, mindre utrymme för trafik och mindre hårdgjord yta.

Syftet med upprustningen har varit att skapa ett attraktivt och användarvänligt torg som bättre uppfyller medborgarnas behov av en trygg samlingsplats som upplevs trivsamt och grönt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Genomförd åtgärd

Projektets innehåll

Minskad hårdgjord yta

Mängden hårdgjord yta har minskat och ersatts med nya genomsläppliga ytor. En del av den tidigare körytan längs norra sidan av torget har gjorts om till stenmjölsyta med trädplanteringar och sittplatser. Fyra större planteringsytor har anlagts och fylls med träd, buskar och perenner. Den återstående hårdgjorda yta bestående av betongplattor har i stor utsträckning lagts om med befintliga plattor, för att skapa en jämnare yta med bättre avrinning och minskad snubbelrisk.

Torget som mötesplats

Torget egenskap som mötesplats har stärkts och gjorts mer attraktiv för medborgarna genom att vistelseytan utökats och ytan för trafik minskats. Torget har fått ny belysning och nya trivsamma sittplatser samt en mindre utescen som inbjuder till spontana uppträdanden från bland annat Kulturskolans verksamhet. Fontänen på torget är uppskattad och har bevarats.

Planterade träd, buskar och perenner

Träd, buskar och perenner har planterats i växtbäddar med så kallad supermumma, en traditionell näringsrik och fukthållande jord med inblandning av pimpsten. Planteringsytorna ska dels ta hand om dagvatten men även locka till upptäckter och lek för barn. Den nya trädraden i stenmjölsytan har planterats i växtbäddar med kolmakadam. En ny häck har planterats i samma läge som den gamla, men den har förkortats för att undvika slutna rum som kan upplevas otrygga.

Av de 21 träd som tidigare fanns på torget har sex träd bevarats (fyra lindar, en kastanj och en stor ask). Dessa träd har fått nya växtbäddar med kolmakadam och har nu potential att växa sig större i framtiden. Asken är stor och särskilt karaktärsgivande på platsen och den kan leva länge till med rätt förutsättningar. 14 nya träd av olika sorter har planterats för att ersätta träden som tagits ner på torget. Kontoret har valt trädarter som växer sig stora och skapar en

större krontäckningsgrad. Att ersätta de nedtagna träden med dubbelt så många nya har på grund av utrymmesskäl inte gått att göra inom torgets yta. För att den totala mängden planterade träd ska svara mot trädmålet om ”två för ett” har ytterligare 16 nya gatuträd planteras på gatumark i närområdet. På Sparbanksvägen har tolv gatuträd planterats i en miljö som tidigare helt saknat träd, för att skapa utrymme för träden har ett antal parkeringsplatser tagits bort. På Sedelvägen har tre träd planterats i luckor där träd saknats och vid Pingstvägen 21 har ytterligare ett träd planterats.

Bild 2. Karta över Hägerstensåsen, Riksdalertorget markerad med en röd rektangel. De röda ringarna visar de ytor där träd planterats för att uppfylla stadens trädmål.

Ändamålsenlig belysning

Ny energieffektiv belysning ger nu en jämnare och trivsammare belysning över hela torget. Val av belysning och stolphöjd har anpassats efter behovet på platsen och harmoniserar med torgets övriga skala. Hänsyn har även tagits till kulturmiljön på platsen och samma typ av glasglob som funnits på torget sedan 1960-talet återfinns nu på de nya belysningsstolparna. De nya armaturerna har dock moderna egenskaper i form av riktad belysning och lägre elförbrukning.

Bild 3. Fotografi som visar torgyta med en gammal planteringsyta och två bänkar före ombyggnationen.

Bild 4. Fotografi som visar torgyta med den utökade planteringsytan och den nya scenen efter ombyggnationen. Bakom scenen syns en av de nya belysningsstolparna.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Bild 5. Fotografi som visar träd i gammal planteringsyta före ombyggnationen. Trädet bedöms som livskraftigt men är i behov av en växtbäddsrenovering. Bredvid planteringsytan är beläggningen ojämn på grund av rotuppträngning.

Bild 6. Fotografi efter ombyggnationen som visar träd efter växtbäddsrenovering i ny större planteringsyta. Planteringsytan breder nu ut sig där tidigare ojämn torgyta var belägen.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Bild 7. Fotografi som visar äldre bänkar och den gamla häcken före ombyggnationen. Bakom häcken ligger körytan med två körfält.

Bild 8. Fotografi som visar en av de nya bänkarna och den nyplanterade häcken efter ombyggnationen. Bakom häcken har hälften av det som tidigare var köryta byggts om till stenmjölsyta med trädplanteringar och bänkbord.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Bild 9. Fotografi som visar torgyta med gamla häckar och träd före ombyggnationen. Denna utformning skapade slutna rum som kunde upplevas som otrygga. Beläggningen på torget hade lågpunkter vilket försämrade avrinningen.

Bild 10. Fotografi som visar torgyta med nya planeringsytor och öppnare utformning. Beläggningen har lagts om för att skapa en jämnare yta med bättre avrinning.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Bild 11. Fotografi som visar torgyta med två träd före ombyggnationen. Träden stod i hårdgjord yta men bedömdes som livskraftiga och i behov av växtbäddsrenovering.

Bild 12. Fotografi efter ombyggnationen där en växtbäddsrenovering utförts, torgytan har lagts om och parkeringsautomaten har tagits bort.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 27 200
mattias.a.johansson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Avvikelse från genomförandebeslutet

Samtliga åtgärdsförslag som redovisades i genomförandebeslutet har genomförts med undantag för en upptäckarspång genom planteringsytorna. Skälet till att åtgärden utgick var risken för att växterna skulle trampas ner och inte överleva på sikt, om det fanns möjlighet att springa genom planteringsytorna.

Måluppfyllelse och konsekvenser

Kontoret bedömer att upprustning har lett till ett mer attraktivt och användarvänligt torg som bättre uppfyller medborgarnas behov av en trygg samlingsplats som upplevs trivsamt och grönt.

Tillgängligheten har ökat efter att den tidigare ojämna markbeläggningen åtgärdats och planteringsytorna har placerats i raka linjer med kanter som är lätta att följa.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Projektet har genomförts enligt tidplan i genomförandebeslutet.

Markentreprenaden färdigställdes sommaren 2025 och planteringsentreprenaden färdigställdes under hösten 2025.

Produktion och trafik under byggtiden

Genomförandet av entreprenaden har fortlöpt enligt plan. Påverkan på framkomligheten för olika trafikslag har varit liten då entreprenadområdet i sin helhet var beläget på torget.

Intressenthantering och kommunikation

Kommunikationen har skett via byggskyltar och informationsskyltar på platsen samt via Stockholm växer. Dialog har förts med bl.a. närliggande restauranger, Medborgarhuset och Kunska­psskolan under byggtiden. Entreprenadarbetets etappindelning anpassades för att möjliggöra öppna uteserveringar och störande byggarbeten har utförts med hänsyn tagen till skolverksamheten. Kontoret har även träffat elever från Kunska­psskolan vid två tillfällen för att berätta om projektet.

Ekonomi och finansiering

Investering

Projektets beslutade budget uppgick till 21,0 mnkr och projektets utfall blev 17,5 mnkr i löpande priser, vilket motsvarar 17,3 mnkr i fasta priser i 2024 års prisnivå. Projektet redovisar därmed en avvikelse om 3,5 mnkr i löpande priser och 3,7 mnkr i fasta priser jämfört med genomförandebeslutet, se tabell nedan. Projektet hade även inkomster om 0,2 mnkr från offentlig medfinansiering.

Projektet har finansierats inom nämndens långsiktiga investeringsram.

I nedanstående tabell redovisas projektets ekonomi i fasta priser i 2024-års prisnivå

Fast prisnivå	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall i 2024-års prisinivå (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utredning och projektering	1,0	1,8	0,8
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	6,1	3,3	-2,8
Entreprenad	12,9	12,1	-0,8
Summa utgifter	20,0	17,3	-2,7
Offentlig medfinansiering	0	-0,2	-0,2
Summa inkomster	0,0	-0,2	-0,2
Netto	20,0	17,1	-3,0

Tabell 1. Projektredovisning i fast prisnivå i 2024 års prisnivå.

I nedanstående tabell redovisas projektet i löpande priser.

Löpande prisnivå	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall i löpande priser (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utredning och projektering	1,0	1,9	0,9
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	6,1	3,3	-2,8
Entreprenad	12,9	12,3	-0,6
Index	1,0	0,0	-1,0
Summa utgifter	21,0	17,5	-3,5
Offentlig medfinansiering	0	-0,2	-0,2
Summa inkomster	0,0	-0,2	-0,2
Netto	21,0	17,3	-3,7

Tabell 2. Projektredovisning i fast prisnivå i 2024 års prisnivå.

Kommentar till projektets utgifter

Nedan följer förklaringar till projektets ekonomi. Samtliga avvikelser är angivna i det penningvärde som gällde då genomförandebeslutet fattades, det vill säga fasta priser.

Utredning och projektering

Utgifter för utredning och projektering blev 0,8 mnkr högre jämfört med beräkning i genomförandebeslutet. Avvikelsen beror huvudsakligen på att projekteringen blev något dyrare än beräknat samt att kontoret valde att göra en miljöteknisk markundersökning

innan entreprenadstart för att kartlägga förekomsten av markföroreningar.

Byggansvarigkostnader inklusive byggledning och risk

Utgifterna blev 2,8 mnkr lägre än uppskattningen i genomförandebeslutet. Avvikelsen beror på att större delen av de avsatta riskmedlen inte behövde nyttjas eftersom omläggning av fjärrvärmeledningar utgick samt att risken för ökade kostnader på grund av ett oroligt omvärldsläge inte föll ut.

Entreprenad

Entreprenadkostnaden blev 0,8 mnkr lägre än uppskattningen i genomförandebeslutet. Vinnande anbud för markentreprenaden var i nivå med kalkylen som togs fram inför genomförandebeslutet. Planteringskostnaderna blev något lägre eftersom kontoret valde att utföra dessa arbeten med en upphandlad ramavtalsentreprenör, vilket förklarar avvikelsen.

Driftkostnader

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 1,4 mnkr från och med år 2026.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om cirka 20 år och en intern ränta om 2,8 procent minskat därefter succesivt med gjorda avskrivningar.

Kontoret bedömer att ökningen av driftkostnaderna efter ombyggnationen av torget är marginell.

Risk/Osäkerhet

I genomförandebeslutet identifierades risk för höga entreprenadkostnader, tillkommande ledningsarbeten och försenade leveranser till följd av det då rådande världs- och marknadsläge. Dessa risker föll inte ut. Två andra identifierade risker föll dock ut. Dels visade sig berg ligga ytligare än beräknat och schaktmassorna visade sig innehålla föroreningar.

Cirka två tredjedelar av schaktmassorna hade förhöjda värden av kvicksilver, alifater och PAH. Kontoret hanterade detta genom att deponera de förorenade massorna och köpa in rena jordmassor.

Berg påträffades när kompensations träd skulle planteras i närområdet. För att utföra trädplanteringen behövde kontoret genomföra en del bergspräckningsarbeten.

Kontoret anser att risken avseende kostnader för tillkommande ledningsarbeten och höga material- och anbudspriser i samband med att genomförandebeslutet fattades var reell och att riskpåslagen därför var väl motiverade.

Lärdomar

Kontoret hade som mål att endast lägga om bristfälliga delar av torgytan samt återbruka befintliga betongplattor och kantstöd i granit. Projekterade höjder visade sig i delar inte stämma med faktiska höjder och för att säkerställa en god vattenavrinning behövde större delen av torgets beläggning rivas. Vid rivning visade sig betongplattorna ha olika tjocklekar varför de endast delvis kunde återbrukas. En ytterligare lärdom är att granitkantstöd satt i sand går bra att återbruka medan det är svårare att återbruka granitkantsten satt i betong. Här finns en målkonflikt mellan drift/underhåll och återbruk.

Slut